

До спеціалізованої вченої ради Д 14.052.03
Державного університету «Житомирська
політехніка»
Міністерства освіти і науки України

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**на дисертацію ДМИТРЕНКА Ігоря Анатолійовича на тему:
«Державне управління цифровою трансформацією системи охорони
здоров'я», подану на здобуття ступеня доктора наук з державного
управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного
управління**

1. Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою

У сучасних умовах виникає потреба у науковому обґрунтуванні механізмів державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я. Йдеться не лише про технічне забезпечення цифровізації, а й про формування цілісної системи публічного управління, здатної забезпечувати стратегічне планування цифрової трансформації, інституційну координацію, нормативне регулювання, управління цифровими ресурсами та даними, кібербезпеку, цифрову інклюзію, оцінювання ефективності цифрових реформ і постійне вдосконалення державних та медичних сервісів. Дослідження є перспективним і з огляду на подальший розвиток цифрової держави, інтеграцію України до європейського цифрового простору та необхідність формування людиноцентричної моделі управління охороною здоров'я, у якій цифрові технології розглядаються не як самоціль, а як інструмент забезпечення права людини на якісну, доступну та безпечну медичну допомогу. З огляду на особливості функціонування та трансформацію системи охорони здоров'я, дана проблематика є актуальною та вимагає подальших наукових досліджень

Дисертація підготовлена автором на основі детального і всебічного опрацювання фактичного матеріалу відповідно до наукового напрямку Державного університету «Житомирська політехніка».

Отже, діапазон проблем, визначених та розглянутих у роботі, дозволяє стверджувати, що тема дисертаційного дослідження І.А. Дмитренка, що присвячена проблемам державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я, є актуальною, своєчасною та має важливе теоретичне і практичне значення для розвитку сучасної системи публічного управління в Україні, є значимою для науки державного управління, а запропоновані рекомендації – затребуваними з точки зору їх практичного застосування.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформованих у дисертації, їх достовірність, академічна доброчесність та повнота висвітлення

Аналіз наукових результатів, поданих у роботі Ігоря Анатолійовича Дмитренка, дозволяє зробити висновок, що вони повністю обґрунтовані з теоретичної точки зору і є достовірними. Обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій обумовлена тим, що теоретико-методологічною основою дослідження є фундаментальні праці визнаних вітчизняних та закордонних вчених, присвячених організації державного управління сфери охорони здоров'я, цифровій трансформації публічного управління, розвитку електронного врядування та цифрових державних сервісів, формуванню механізмів державного регулювання й управління цифровізацією медичної галузі.

Отримані наукові результати відзначаються чіткою логікою, послідовністю проведення та викладу дослідження, дієвим застосуванням сучасної методології. Сформовані висновки та рекомендації узгоджуються з визнаними науковими положеннями, логічно взаємоузгоджені.

Достовірність наукових результатів та висновків представлених у роботі досягається завдяки формуванню суттєвої інформаційної бази дослідження у

вигляді відповідних статистичних даних, релевантних міжнародних та вітчизняних нормативно-правових актів, наукових розробок вітчизняних та закордонних дослідників, результатів власних емпіричних досліджень.

Аналіз зібраного інформаційного матеріалу засновувався на системному підході, що забезпечило логічність, послідовність, об'єктивність, доказовість, представництво та обґрунтованість представлених результатів та висновків даного дослідження. Текст дисертації відповідає принципам академічної доброчесності та містить належним чином оформлені цитати - наявні відповідні посилання на першоджерело.

Детальний аналіз змісту роботи засвідчив цілісність та завершеність дисертаційного дослідження. Структура роботи логічна та послідовна. Всі розділи об'єднані загальною метою дослідження та спрямовані на вирішення встановлених задач. Робота складається зі вступу, 5 розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі чітко сформульовано актуальність, мету та задачі дисертаційного дослідження, його об'єкт та предмет. Відповідно до цього визначено методичне та інформаційне забезпечення отримання наукових результатів, чітко конкретизовано наукову новизну та практичну значимість рекомендацій, окреслено особистий внесок здобувача, представлено дані про оприлюднення та апробацію отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретичні положення державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я» сформовано теоретико-методологічні засади державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я, розкрито сутність і зміст цифрової трансформації у сфері охорони здоров'я, систематизовано основні наукові підходи до її дослідження, визначено принципи, функції та складові державного управління цифровими перетвореннями, а також обґрунтовано концептуальні засади формування механізмів державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я.

У другому розділі «Методологія державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я» представлено методологічні засади дослідження процесів цифрової трансформації системи охорони здоров'я, обґрунтовано систему загальнонаукових і спеціальних методів дослідження державного управління цифровими перетвореннями, визначено методичні підходи до оцінювання результативності та ефективності цифрової трансформації, а також розроблено методологічний інструментарій аналізу механізмів державного управління цифровізацією сфери охорони здоров'я.

У третьому розділі «Сучасний стан та наслідки цифровізації системи охорони здоров'я як об'єкту державного управління» розкрито сучасний стан цифровізації системи охорони здоров'я України, проаналізовано основні тенденції та результати впровадження цифрових технологій у сфері охорони здоров'я, визначено ключові проблеми й ризики цифрової трансформації, оцінено її вплив на ефективність державного управління, доступність і якість медичних послуг, а також обґрунтовано основні напрями подальшого розвитку цифровізації системи охорони здоров'я як об'єкта державного управління.

Четвертий розділ «Державне регулювання процесів цифрової трансформації в Європейському Союзі» присвячено аналізу сучасних підходів і механізмів державного регулювання цифрової трансформації системи охорони здоров'я в країнах Європейського Союзу, дослідженню нормативно-правових та інституційних засад цифровізації сфери охорони здоров'я, узагальненню європейського досвіду формування цифрової інфраструктури, електронних медичних послуг та управління медичними даними, а також визначенню можливостей адаптації кращих європейських практик до умов України.

П'ятий розділ «Удосконалення системи державного регулювання процесами цифрової трансформації в системі охорони здоров'я в умовах євроінтеграції» акцентує увагу на обґрунтуванні напрямів удосконалення системи державного регулювання цифрової трансформації охорони здоров'я

України з урахуванням європейського досвіду та вимог євроінтеграційного процесу, розробленні пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правових, інституційних, організаційних та інформаційно-аналітичних механізмів державного управління, забезпеченні інтеграції цифрових систем охорони здоров'я України до європейського цифрового простору, а також підвищенні ефективності, доступності, безпеки та людиноцентричності цифрових медичних послуг.

Характеризуючи зміст роботи, можна стверджувати, що здобувач послідовно реалізує поставлені задачі дисертаційного дослідження, розкриває повною мірою мету, яка полягає в науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я України в умовах євроінтеграції, спрямованих на підвищення ефективності державного регулювання цифрових перетворень, розвиток цифрової інфраструктури та електронних медичних послуг, забезпечення належного управління медичними даними, їх захисту та інтероперабельності, а також адаптацію національної системи цифрового охорони здоров'я до європейських стандартів і практик. Розгляд теоретичних засад автор доповнює обґрунтуванням конкретних практичних висновків і рекомендацій. Розділи роботи збалансовані за змістом та логічно взаємопов'язані. Текст роботи викладено українською діловою мовою, представлено великий масив таблично-графічного матеріалу. Рівень представленого аналізу, оригінальності вирішення виявлених проблем підтверджує високу науково-методичну підготовку здобувача.

3. Наукова новизна одержаних результатів полягає комплексному розв'язанні важливої проблеми науки «Державне управління» - науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних засад та розробленні практичних рекомендацій щодо вдосконалення державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я України в умовах євроінтеграції, формування ефективних механізмів державного регулювання цифрових

процесів, розвитку цифрової інфраструктури та електронних медичних послуг, забезпечення належного управління медичними даними, їх безпеки та інтероперабельності, а також адаптації національної системи охорони здоров'я до європейських принципів і стандартів цифрової трансформації.

4. Значення наукових результатів для науки і практики

Отримані І.А. Дмитренко результати розвивають методологію державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я, зокрема в частині теоретико-методологічного обґрунтування механізмів державного регулювання цифрових процесів, визначення принципів, інструментів та організаційно-інституційних засад цифровізації сфери охорони здоров'я, оцінювання її результативності та ефективності, а також адаптації європейського досвіду до умов функціонування національної системи охорони здоров'я України. Слід відзначити, що найважливішою задачею держави у сфері охорони здоров'я є забезпечення конституційного права громадян на охорону здоров'я, доступності, своєчасності та належної якості медичної допомоги, рівності громадян у доступі до медичних послуг, а також створення ефективної, стійкої та людиноцентричної системи охорони здоров'я, здатної належним чином реагувати на сучасні соціальні, технологічні, демографічні та безпекові виклики. Для реалізації цього права необхідно проведення низки комплексних заходів: удосконалення нормативно-правового та інституційного забезпечення системи охорони здоров'я; підвищення доступності та якості медичної допомоги; розвитку сучасної медичної інфраструктури; забезпечення належного фінансування галузі; цифрової трансформації управлінських і медичних процесів; створення та розвитку електронних медичних сервісів; забезпечення захисту персональних і медичних даних; підвищення цифрової компетентності медичних працівників і населення; запровадження ефективних механізмів державного моніторингу та оцінювання результативності функціонування системи охорони здоров'я.

Наукові результати та обґрунтовані висновки доповнюють існуючі теоретичні положення у сфері державного управління та адміністрування, зокрема щодо теоретико-методологічних засад управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я, механізмів державного регулювання процесів цифровізації, інституційного та нормативно-правового забезпечення цифрових перетворень, а також розвитку електронних медичних послуг в умовах євроінтеграції України.

Практична значимість отриманих результатів визначається перевагами широкого застосування сформованих рекомендацій, які запроваджено у практику органів державної влади та органів місцевого самоврядування, закладів охорони здоров'я, установ та організацій сфери публічного управління, що здійснюють формування і реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я та цифрової трансформації. Запропоновані автором положення і рекомендації можуть бути використані для вдосконалення механізмів державного регулювання цифровізації системи охорони здоров'я, стратегічного планування цифрової трансформації, розвитку електронних медичних послуг, удосконалення нормативно-правового та організаційного забезпечення цифрових процесів, а також адаптації управлінських практик до європейських стандартів в умовах євроінтеграції України.

5. Повнота висвітлених наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях

Основні положення дисертаційного дослідження опубліковано у наукових працях, із них: монографія; статей у наукових фахових виданнях України; статей у виданнях, внесених до наукометричних баз даних Scopus та Web of science. Основні теоретичні положення і результати прикладних досліджень апробовано в ході міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій. Використання у наукових публікаціях на наукові результати і матеріали інших авторів супроводжується посиланням на автора та/або на джерело опублікування.

Реферат дисертації І.А. Дмитренка у повній мірі відображає зміст, структуру та основні положення, висновки й рекомендації та є ідентичним рукопису дисертації, відповідає встановленим вимогам.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи дисертаційну роботу Дмитренка Ігоря Анатолійовича на тему: «Державне управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я» в цілому позитивно, слід відмітити окремі дискусійні положення, зауваження та побажання.

1. Аналізуючи у п. 3.1 рівень фінансового потенціалу системи охорони здоров'я України як об'єкта державного управління, на нашу думку, доцільним було б більш ґрунтовно розкрити взаємозв'язок між обсягами та структурою фінансування галузі й можливостями реалізації цифрової трансформації, зокрема визначити частку видатків, спрямованих безпосередньо на цифровізацію, розвиток інформаційної інфраструктури, кібербезпеку та забезпечення функціонування електронних медичних сервісів. Це дозволило б більш комплексно оцінити фінансові передумови та обмеження реалізації державної політики цифрової трансформації системи охорони здоров'я.

2. Робота значно виграла б, якби автор детальніше проаналізувала особливості державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я в країнах-членах Європейського Союзу, зокрема інституційні механізми координації цифрових перетворень, підходи до нормативно-правового регулювання електронної охорони здоров'я, моделі управління медичними даними та забезпечення їх інтероперабельності, а також практики фінансового й організаційного забезпечення цифровізації. Доцільним також було б здійснити порівняльний аналіз окремих країн ЄС із метою виявлення найбільш результативних управлінських практик, які можуть бути адаптовані до українських умов у процесі європейської інтеграції.

3. У роботі доцільно було б детальніше розкрити механізми використання цифрових даних інституціями Європейського Союзу для прийняття регуляторних та управлінських рішень у сфері охорони здоров'я. Зокрема, варто було б конкретизувати, яким чином забезпечуються якість, достовірність, сумісність та захист медичних даних, а також яким чином результати їх аналізу використовуються для прогнозування потреб системи охорони здоров'я, оцінювання ефективності медичних технологій і своєчасного реагування на кризові ситуації. Розкриття зазначених аспектів посилило б практичну цінність дослідження та дозволило чіткіше визначити можливості адаптації відповідного європейського досвіду в Україні.

4. На нашу думку, робота значно виграла б від більш детальної конкретизації практичних механізмів реалізації людиноцентричного підходу в цифровій трансформації системи охорони здоров'я. Зокрема, доцільно було б розширити аналіз питань цифрової нерівності населення, доступності цифрових медичних послуг для соціально вразливих груп, захисту персональних і медичних даних, а також механізмів забезпечення участі пацієнтів у формуванні та оцінюванні цифрових сервісів. Це дозволило б повніше розкрити взаємозв'язок між розвитком цифрового врядування та забезпеченням людиноцентричності сучасної системи охорони здоров'я.

5. Також важливим є необхідність в дослідженні рівня охоплення цифровими медичними послугами різних вікових, соціальних і територіальних груп населення, а також встановлення чинників, що зумовлюють відмінності у використанні цифрових інструментів. Крім того, зростання кількості електронних медичних записів саме по собі не повною мірою характеризує ефективність цифрової трансформації, тому доцільним було б доповнити аналіз показниками якості, повноти та практичного використання таких даних у процесах прийняття управлінських рішень.

Разом з тим, вказані зауваження та побажання не є суттєвими й не впливають на загальне позитивну оцінку цілісного й завершеного наукового

дослідження. Висловлені побажання є дискусійними та спрямовані на активізацію подальших розділок у науці державного управління.

7. Загальний висновок

Дисертаційна робота І.А. Дмитренка є самостійною та завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій на основі проведених автором оригінальних досліджень забезпечено розв'язання важливої для розвитку держави проблеми – наукового обґрунтування теоретико-методологічних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я.

Дисертація відповідає вимогам, встановленим Порядком присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197, виконана на високому науково-теоретичному, практичному та методологічному рівнях, а її автор – Ігор Анатолійович Дмитренко – заслуговує на присудження ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 «Механізми державного управління».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління,
старший науковий співробітник,
професор кафедри бізнесу, адміністрування та права
ЗВО «Університет трансформації
майбутнього»

Ірина ДРАГАН

Підпис засвідчує
Президент ЗВО

Тетяна
Шешковська